

Alkwin Kollege

Pestprotocol

Inhoudsopgave

1. Vooraf	2
2. Pesten	3
Wat is pesten?	4
Hoe wordt er gepest?	4
De gepeste leerling	4
Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)	5
De pester	5
De meelopers en andere leerlingen	6
Het aanpakken van pesten	6
3. Het pestprotocol	7
Uitgangspunten	8
De vijfsporenaanpak	8
Preventieve maatregelen	9
4. Het stappenplan na een melding van pesten	11
De rol van de mentor	12
De rol van de afdelingsleider	12
De rol van de anti pestcoördinator (APC)	12
De rol van de counselor	13
Schoolverwijdering	13
5. Digitaal pesten ofwel Cyberpesten	14
Wat is Cyberpesten?	15
Hoe wordt er gepest?	15
Het stappenplan na een melding van cyberpesten	15
Bijlagen	17
Bijlage I HET NATIONAAL ONDERWIJSPROTOCOL TEGEN PESTEN	18
Bijlage II Taakomschrijving antipestcoördinatoren	19
Bijlage III Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	20
Bijlage IV Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	21
Bijlage V Tips voor leerlingen	22
Bijlage VI Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten	23

1. Vooraf

Dit is het pestprotocol van het Alkwin Kollege. Enerzijds bevat het richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds staan er ook voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen.

Veel van wat er hieronder wordt beschreven, wordt al meerdere jaren toegepast op onze school. In die jaren hebben we gemerkt, dat alles wat we willen doen voor onze leerlingen valt of staat bij de signalering en/of melding van pestgedrag.

Dit protocol is erop gericht om alle volwassenen (het schoolpersoneel en de ouders) en vooral ook jongeren op de hoogte te brengen, van alles wat de school wil doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te behouden.

De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal dit protocol aangepast worden.

Op het Alkwin Kollege zijn 2 antipestcoördinatoren (APC) aangesteld. Zij zijn herkenbaar voor ouders en personeel als centraal meldpunt voor pesterijen tussen leerlingen op school.

De antipestcoördinatoren coördineren alle activiteiten rondom een pestgeval op het gebied van onderzoek, begeleiding en hulpverlening. Daarnaast hebben zij een informerende rol voor personeel en ouders.

Voor een volledige taakomschrijving van de antipestcoördinatoren zie bijlage II.

Voor de tekst van dit protocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van pestprotocollen van andere scholen waaronder het Don Bosco College. De aanpak van pesten heeft echter een duidelijk eigen karakter.

Omwille van de leesbaarheid hebben we steeds gebruik gemaakt van 'hij', maar dit kan ook gelezen worden als 'zij'.

2. Pesten

- Wat is pesten?
- Hoe wordt er gepest?
- De gepeste leerling
- Mogelijke signalen van gepest worden
- De pester
- De meelopers en de andere leerlingen
- Het aanpakken van pesten

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën.

Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen.

Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken,

gemene briefjes, mailtjes, berichtjes versturen via social media

- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes of bij groepsopdrachten
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf opzettelijk verwonden of blesseren om niet naar school te hoeven

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze

dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want volgens hen vraagt het slachtoffer er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)
- De pester blijkt in het verleden dikwijls een slachtoffer van pesten te zijn geweest

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

3. Het pestprotocol

- Uitgangspunten
- De vijfsporenaanpak
- Preventieve maatregelen

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen, docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Met het ondertekenen van het Nationaal Onderwijsprotocol (zie bijlage I) laten alle betrokken partijen zien, dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol)
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten

De vijfsporenaanpak

Door het ondertekenen van het Nationaal Onderwijsprotocol heeft de school zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de mentoren, de docenten en OOP-ers (onderwijs ondersteunend personeel) voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten
- Alle medewerkers op school hebben een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Het aanbieden van hulp door de counselor of sociale vaardigheidstrainingen binnen/buiten de school

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de counselor of sociale vaardigheidstrainingen binnen/buiten de school

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug. De mentor kan een beroep doen op de counselors voor het organiseren en uitvoeren van klassengesprekken.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind, of met een kind in de middengroep
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventieve maatregelen

Elke mentor bespreekt ergens aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

In leerjaar 1 wordt structureel aandacht besteed aan pesten in één of meerdere mentorlessen en indien nodig in leerjaar 2 en 3. De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal samen gemaakte afspraken (het pestcontract).

In de onderbouw worden ook sociaal-emotionele trainingen gegeven zoals Rots en Water.

In de bovenbouw zijn geen trainingen of mentorlessen, maar is er meer individuele begeleiding binnen en buiten school.

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.

Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer. Wij verwachten van ouders dat zij informatie melden van een pestverleden van hun kind.

Voorbeeld van een pestcontract:

Contract "veilig in school"

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.

Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen
- Ik blijf van de spullen van een ander af
- Als er ruzie is speel ik niet voor eigen rechter
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden
- Ik neem geen wapens of drugs mee naar school
- Ik gebruik geen geweld
- Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
- Als dat niet helpt, vraag ik een docent om hulp

4. Het stappenplan na een melding van pesten

- De mentor
- De afdelingsleider
- De antipestcoördinator (APC)
- De rol van de counselor
- Schoolverwijdering

De rol van de mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage II en III. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de afdelingsleider en antipestcoördinator (APC). Hij deelt de gemaakte afspraken en gebeurtenissen met de afdelingsleider en antipestcoördinator.

De rol van de afdelingsleider

1. De afdelingsleider neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. De afdelingsleider overlegt, bij herhaling van het pestgedrag, met de antipestcoördinator over het te volgen traject.
3. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
4. In het contact met de pester is het doel driedig, namelijk:
 - confronteren (zie bijlage IV)
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten, dat kan dan bijvoorbeeld schorsing zijn

5. In het contact met de gepeste wordt gekeken of er behoefte is aan ondersteuning in sociale interactie
6. Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de counselor
7. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject
8. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders
9. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor

De rol van de antipestcoördinator (APC)

De APC coördineert elk pestgeval dat bij de afdelingsleider gemeld wordt en houdt hierbij nauw contact met de afdelingsleider over het te volgen traject en houdt in de gaten of alle stappen van het pestprotocol goed worden doorlopen en alle betrokkenen goed worden geïnformeerd.

De APC biedt hierbij ook steun aan de afdelingsleider en mentor bij de te nemen stappen en monitort de voortgang en de nazorg.

De rol van de counselor

- a. Hij ondersteunt waar nodig mentoren en coördinatoren tijdens de verschillende fasen in het proces
- b. Hij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste
- c. Hij biedt een sociaal-emotionele training aan voor de onderbouw
- d. Hij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen
- e. Hij biedt kleinere trainingen aan bij specifieke hulpvragen, zoals bijvoorbeeld een assertiviteitstraining (hooguit vier keer)

Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan schoolverwijdering.

5. Digitaal pesten ofwel Cyberpesten

- Wat is cyberpesten?
- Hoe wordt er gepest?
- Het stappenplan na een melding van cyberpesten

Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

“Toen ik een half jaar geleden op een woensdagmiddag mijn appjes bekeek, werd ik in tien minuten, veertien keer met de dood bedreigd, vertelt Janna (13). De dagen daarna stroomde mijn mobiel vol met berichten van een nummer dat ik niet kende: “We komen je halen. Laat het licht maar aan ’s nachts”. In de groepsapp van de klas ging een foto rond waarop mijn hoofd op het lichaam van een pornomeisje was geplakt, daaronder stond: Deze hoer gaat sterven”.

anoniem (naam is fictief)

Hoe wordt er gepest?

- pestberichten via social media (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatberichten of het dreigen met geweld.
- het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- ongewenst contact met vreemden
- webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

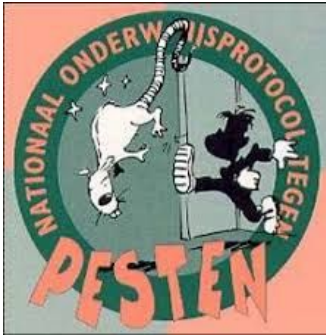
Het traject is hetzelfde als eerder genoemde stappenplan beschreven onder hoofdstuk 4. Maar de volgende stappen moeten extra genomen worden bij cyberpesten:

- 1. Bewaar de berichten.** Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, social media gesprekken opslaan).
- 2. Blokkeren van de afzender.** Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pest-berichten kan blokkeren.
- 3. Probeer de dader op te sporen.** Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van een e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden.
- 4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.** Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
- 5. Verwijs de ouders zo nodig door.** Via de website meldknop.nl of pestweb.nl wordt heel veel advies gegeven over te nemen stappen.
- 6. Adviseer aangifte.** In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101).

Bijlagen

- Bijlage I Het Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten
- Bijlage II Taakomschrijving antipestcoördinator
- Bijlage III Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling
- Bijlage IV Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest
- Bijlage V Tips voor leerlingen om veilig te internetten
- Bijlage VI Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten

Bijlage I HET NATIONAAL ONDERWIJS-PROTOCOL TEGEN PESTEN

Het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van kinderen te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat één op de zestien leerlingen (+- 56.000) in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en door de ouders.
2. Het bevoegd gezag en de schoolleiding gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren, ouders en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
 - het werken met de vijfsporenaanpak;
 - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem;
 - het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten;
 - een gerichte voorlichting over de preventie en de aanpak van het pesten aan alle ouders van de school;
 - het zorgen voor toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem voor een ieder aan de school verbonden persoon, inclusief de leerlingen;
 - het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van de volgende zaken bekostigd zouden kunnen worden: scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor de ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie;
 - het continueren van ons sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem, zodat probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
5. De ondertekenaars verklaren zich in principe bereid tot deelname aan een periodieke zelfevaluatie binnen een door de medezeggenschapsraad vastgestelde termijn.
6. Als het protocol is ondertekend, wordt een kopie op een duidelijk zichtbare plaats opgehangen in de school. De tekst van het protocol wordt verder bekend gemaakt via de website van de school en via een verwijzing in de schoolgids.
7. Het bevoegd gezag en de schoolleiding zorgen er verder voor dat naar aanleiding van de ondertekening van dit protocol een beleid tegen het pesten wordt geformuleerd. Dit beleid wordt in de schoolgids opgenomen.

Naam en plaats van de school:

Getekend namens:

Bevoegd gezag:

Medezeggenschapsraad:

Directie / personeel:

Bijlage II Taakomschrijving antipestcoördinatoren (APC)

1. De APC is voor leerlingen, ouders en onderwijspersoneel herkenbaar als centraal meldpunt voor pesterijen tussen leerlingen in de schoolsituatie. Om deze zichtbaarheid te bereiken geeft de APC informatie in klassen, op de algemene ouderavond en in personeelsbijeenkomsten.
2. De APC zorgt voor een systematische en structurele aanpak om pestgedrag op school te stoppen door het inschakelen van docenten, mentoren, counselors, afdelingsleiders (schoolleiding) en contactpersonen.
3. De APC coördineert alle activiteiten rondom het beëindigen van een peestsituatie op school op het gebied van aanpak en onderzoek, begeleiding en hulpverlening.
4. De APC kent de verschillende informele mogelijkheden en formele procedures om een einde te maken aan (cyber)pestgedrag in de onderwijssituatie: 5 sporen-aanpak, corrigerend gesprek met de pester(s), probleemoplossend gesprek met pester(s) en gepeste(n), bemiddeling, steungroep, herstelrecht, de oplossingsgerichte methode, het protocol schorsing en verwijdering, de klachtenprocedure van de school en de strafrechtelijke en de civielrechtelijke procedures.
5. De APC informeert de gepeste leerling en zijn/haar ouders over de bestaande oplossingsmogelijkheden en formele procedures met bijbehorende consequenties, monitort het te volgen traject van de gepeste leerling en zijn/haar ouders, brengt desgewenst de gepeste leerling en zijn/haar ouders in contact met interne of externe begeleidings/hulpverlening specialisten.
6. De APC organiseert scholing voor medewerkers rondom sociale processen in de klas, informeert docenten/mentoren over lesprogramma's/projecten om pestgedrag onder leerlingen te beperken en om te buigen en houdt zich op de hoogte van actuele ontwikkelingen mbt pestgedrag in het onderwijs en de preventie en bestrijding daarvan.
7. De APC beheert/bewaakt het registratiesysteem rondom de peestsituaties die binnenkomen met de ondernomen acties om het pesten te stoppen en met het resultaat.
8. De APC geeft beleidsadvies aan schoolleiding/bestuur inzake het beleid om het pesten tegen te gaan en brengt jaarlijks een geanoniseerd totaal verslag uit aan schoolleiding.

Bijlage III Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten pesten op een rij zetten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want **niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.**

Bijlage IV Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van de counselor (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage V Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mail adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit een appgroep/chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van social media kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om berichten op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer/mobiel het bericht verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie het bericht heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of afdelingsleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenslaf.nl

Bijlage VI Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten

Algemene zoekpagina's

- www.pesten.startkabel.nl
- www.pesten.startpagina.nl

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

- www.pesten.net

Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

- www.stoppestennu.nl

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

- www.meldknop.nl

Meldknop.nl is een initiatief van Veilig internetten en wordt ondersteund door de politie.

- www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)

- www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

- www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

- www.veilig.kennisnet.nl

Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.